

ខាងការណ៍ប្រាយ ចំណ.ជំន
中東大辭典

吳漢壁主編

「柬埔寨知識」出版

ខាងក្រោមនេះ ជីវ. ពេទ្យ

中東大辭典

ស្រួលស្រួលដោយ ខ៊ែន កុនកែង

吳 漢 著 主 編

「柬埔寨知識」出版

内部交流

F 97/3

中 東 大 辞 典

(東 6-2/1)

中大
A 00520

說 明

- 1、本詞典是根據商務印書館出版的“四角號碼新詞典”的編制進行編譯的。
- 2、本詞典約收集常用漢字五千個，複詞四萬餘條（相當于“四角號碼新詞典”的2倍），足夠讀者在實際翻譯中使用。
- 3、本詞典在譯詞前註明每一個詞的詞性（原則上是根據“高棉大詞典”《ខាងក្រោមខ្លួន》的詞性註明，但詞組則根據中文的詞性註明）；有時並在譯詞后用中文或柬文註明該詞的詞義範圍及修詞性屬。
- 4、本詞典為節省篇幅起見，譯詞如 បណ្តុះ (高棉語系)・បណ្តុះ (巴利語系)・បណ្តុះ (梵文語系) 時；或有平寫及迭寫兩種形式，例：ក្រោរៈ (平寫形式)・ក្រោរ៉ែ (迭寫形式) 時，我們只採取其中的一種，或 បណ្តុះ 或 ក្រោរ៉ែ 。
- 5、漢語詞匯一詞多義或有轉義時，我們則在譯詞后用“||”隔開，或用“()”注明・例「角」តាម (棱角) || មុខ (角度) || ពេរ (圓形) || វត្ថុ (動物) || ពីរ (地方) || រៀល (幣制)；「通過」ត្រូវ || អង្កេត (轉義) 或 (ចុ.រ.)。
- 6、關於漢字簡化問題，鑑于此間沒有簡體字粒，我們只有採取“另見”的方法，如「后」見于「後」，「遊」見于「游」，「干」分別見于「乾」「幹」「榦」等，原則上以繁體字為主（異體字例外）。

- 7、關於漢語拼音問題，為了節省篇幅，我們只採取逐字注，而不是逐詞注。一字多音時，則選通用的注。屬於聲調的上聲符號，因缺乏字粒，故用“代替 v。
- 8、譯詞大多數只採用固有詞性，而盡量避免採用轉化詞性。如：「鬥爭」這個詞只用 **କାମିତ୍ତୁ** (動詞)；而不用 **କାମିତ୍ତୁ** (名詞)，或 **କାମିତ୍ତୁ** (形容詞)；「勇敢」這個詞只用 **କାମିତ୍ତୁ** (形容詞)；而不用 **କାମିତ୍ତୁ** (名詞) **କାମିତ୍ତୁ** (副詞)。詳見后面詞性轉化規律一章。
- 9、關於動詞是“自動詞”還是“他動詞”這一問題，為了節省篇幅及避免詞性的注釋過於繁雜起見，我們也不予以注明。其實，用在賓語前的他動詞，絕大多數是含有詞嵌 **କାମିତ୍ତୁ**, **କାମିତ୍ତୁ**, **କାମିତ୍ତୁ**, **କାମିତ୍ତୁ** 或 **କାମିତ୍ତୁ** 的複音詞。
- 10、本詞典後面附有「筆劃部首索引」，俾尚未懂得使用「四角號碼檢字法」的讀者方便使用。

編譯者 1969 金邊

四角号码检字法

第一条 笔画分为十种，用0到9十个号码来代表：

号码	笔名	笔形	举例	说明	注意
0	头	一	言主广	独立的点和独立的横相结合	1 2 3 都是单笔，0 4
1	横	一儿	天 土 地 江 元 风	包括横挑(趯)和右钩	5 6 7 8 9 都是二笔或二笔以上合成的复笔。
2	垂	丨	山 月 千 则	包括直撇和左钩	凡能成为复笔的，必须取复笔，不取单笔；如山应作0不作3，寸应作4不作2，厂应作7不作2，少应作8不作3.2，小应作9不作3.
3	点	丶	宀 丶 之 衣	包括点和捺	
4	叉	十	草 杏 皮 割 大 对	两笔相交	
5	插	才	才 戈 申 史	一笔通过两笔以上	
6	方	口	国 鸣 目 四 甲 由	四边整齐的方形	
7	角	厂	羽 門 灰 阴 雪 衣 襄 幸	横和垂的锋头相接部分	
8	八	人	分 夏 半 余 灾 𠂇 足 𠂇	八字形和它的变形	
9	小	少	尖 禾 簿 呆 惟	小字形和它的变形	

第二条 每字只取四角的笔形，顺序如下：

(1)左上角 (2)右上角 (3)左下角 (4)右下角

(例) (1)左上角———立———(2)右上角

(3)左下角———而———(4)右下角

按照每字四角的笔形和顺序，每字有四个号码：

(例) 顏 = 0128 藏 = 4325 燈 = 9786

第三条 字的上部或下部，只有一笔或一复笔时，无论在何地位，都作左角，它的右角作〇。

(例) 宣。直。首。冬。軍。宗。母。

每笔用过后，如再充他角，都作〇

(例) 干之持卦大半時

第四条 由整个口門門行笔形所成的字，它们的
第3、4两角改取内部的笔形。

(例1) 因 = 6043 門 = 7724 鬼 = 7721 衡 = 2143

但上下左右有附加笔形时，不在此例。

菌 = 4460 潤 = 3712 衍 = 4422

附 則

I字体写法都照通行的手写体 如下表：

正 一 僕 已 反 家 戶 安 心。下 斤 切 並 亦 草 紙 拢 閑 衣。
誤 一 住 已 反 家 戶 安 心。下 斤 及 並 亦 草 紙 拢 閑 衣。

〔〕取笔形时应注意的几点：

- (1)𠂇𠂇等字，凡点下的横，右方和它笔相連的，都作 3 ，不作 0 。

(2)戸匱門等字，方形的笔头延长在外的，都作 7 ，不作 6 。

(3)角笔起落的兩头，不作 7 ，如𠂇。

(4)笔形“八”和它笔交叉时不作 8 ，如美。

(5)艸艸中有二笔，水艸旁有二笔，都不作“小”形。

三取角时应注意的几点：

(1)独立或平行的笔，不问高低，一律取最左或最右的笔形作角。

(例) 非 肯 疾 浦 帝

(2)最左或最右的笔形，有它笔盖在上面或托在下面时，取盖在上面的一笔作上角，托在下面的一笔作下角。

(例) 宗 幸 宁 共

(3)有两复笔可取时，在上角应取较高的复笔，在下角应取较低的复笔。

(例) 功 感 颇 鴨 奕

(4)撇为下面它笔所托时，取它笔作下角。

(例) 春 垒 碎 衣 辟 石

(5)左上的撇作左角，它的右角取作右笔。

(例) 勹 鈎 侔 鳴

四角同码字较多时，以右下角(第四角)上方最贴近而露锋芒的一笔作附角，如该笔已经用过，附角作0。

(例) 苦 元 拼 是 瘋 欣 畜 傀 难

逢 懇 禧 繕 蠻 軍 究 功 郭 瘦

痘 憂 金 速 仁 見

附角仍有同码字时，再照各该字所含横笔(即一儿八)的数目，顺序排列。

例如“市”“帝”二字的四角和附角都相同，但“市”字含有二横，“帝”字含有三横，所以“市”字在前，“帝”字在后。

汉语拼音方案

(1958年2月11日第一届全国
人民代表大会第五次会议通过)

一 字母表

字母:	A a	B b	C c	D d	E e	F f	G g
名称:	ㄚ	ㄅ	ㄔ	ㄉ	ㄜ	ㄝ	ㄍ
	H h	I i	J j	K k	L l	M m	N n
	ㄏ	ㄧ	ㄐ	ㄎ	ㄌ	ㄇ	ㄋ
	O o	P p	Q q	R r	S s	T t	
	ㄛ	ㄆ	ㄑ	ㄩ	ㄙ	ㄊ	
	U u	V v	W w	X x	Y y	Z z	
	ㄩ	ㄩ	ㄭ	ㄫ	ㄧ	ㄬ	

只用来拼写外来语、少数民族语言和方言。

字母的手写体依照拉丁字母的一般书写习惯。

二 声母表

b	p	m	f	d	t	n	l
ㄅ	ㄆ	ㄇ	ㄈ	ㄉ	ㄊ	ㄋ	ㄌ
g	k	h		j	q	x	
ㄍ	ㄎ	ㄏ		ㄐ	ㄑ	ㄒ	
zh	ch	sh	r	z	c	s	
ㄓ	ㄔ	ㄕ	ㄖ	ㄗ	ㄔ	ㄕ	

在给汉字注音的时候,为了使拼式简短, zh ch sh 可以写作
ㄓ ㄔ ㄕ。

三 韵 母 表

	i 衣	u 烏	ü 迂
a ㄚ	ia ㄧㄚ 呀	ua ㄨㄚ 蛙	
o ㄛ		uo ㄨㄛ 窝	
e ㄜ	ie ㄧㄜ 耶		üe ㄩㄜ 约
ai ㄞ		uai ㄨㄞ 歪	
ei ㄟ		uei ㄨㄟ 威	
ao ㄞ	iao ㄧㄞ 腰		
ou ㄡ	iou ㄧㄡ 忧		
an ㄢ	ian ㄧㄢ 烟	uan ㄨㄢ 弯	üan ㄩㄢ 犬
en ㄣ	in ㄧㄣ 因	uen ㄨㄣ 温	ün ㄩㄣ 垚
ang ㄤ	iang ㄧㄤ 央	uang ㄨㄤ 汪	
eng ㄥ 亨的韵母	ing ㄧㄥ 英	ueng ㄨㄥ 翁	
ong ㄨㄥ 轰的韵母	iong ㄩㄥ 翁		

汉语拼音方案

- (1) “知、蚩、詩、日、資、雌、思”等七个音节的韵母用 i, 即：知、蚩、詩、日、資、雌、思等字拼作 zhi, chi, shi, ri, zi, ci, si。
- (2) 韵母儿写成 er, 用作韵尾的时候写成 r。例如：“兒童”拼作 ertong, “花兒”拼作 huar。
- (3) 韵母ㄔ單用的时候写成 è。
- (4) i 行的韵母，前面沒有声母的时候，写成 yi (衣), ya (呀), ye (耶), yao (腰), you (忧), yan (烟), yin (因), yang (央), ying (英), yong (雍)。
- u 行的韵母，前面沒有声母的时候，写成 wu (烏), wa (蛙), wo (窩), wai (歪), wei (威), wan (弯), wen (溫), wang (汪), weng (翁)。
- ü 行的韵母，前面沒有声母的时候，写成 yu (迂), yue (約), yuan (冤), yun (暉)；ü 上兩点省略。
- ü 行的韵母跟声母 j, q, x 拼的时候，写成 ju (居), qu (区), xu (虛)，ü 上兩点也省略；但是跟声母 n, l 拼的时候，仍然写成 nü (女), lü (呂)。
- (5) iou, uei, uen 前面加声母的时候，写成 iu, ui, un。例如 niu (牛), gui (归), lun (論)。
- (6) 在给汉字注音的时候，为了使拼式簡短，ng 可以省作 n。

四 声 調 符 号

陰平	陽平	上声	去声
—	/	＼	＼＼

声調符号标在音节的主要母音上，輕声不标，例如：

媽 mā	麻 má	馬 mǎ	罵 mà	嗎 ma
(陰平)	(陽平)	(上声)	(去声)	(輕声)

五 隔 音 符 号

a, o, e 开头的音节連接在其他音节后面的时候，如果音节的界限發生混淆，用隔音符号(‘’)隔开，例如：pi'ao (皮襖)。

និតិវិធានក្រុងចំណាត់ថ្នាក់នូវប្រព័ន្ធ

៩. លំដាប់នៃព្យួរមីនីជីអី - គូអក្សរចិនមានឱ្យបានសាម្រួលដើម្បី រហូមមាន សំដាប់លំដាយអូចកែវទេ: +

ឬ អី ១	汗	ឬ អី ២
ឬ អី ៣		ឬ អី ៤

១០. នៅប្រភពតំបន់ស្ថាយកំទូស និងលេខចំណាំ - ស្ថាយកំទូសនៃលម្អាន លេខចំណាំនៃប្រភពតំបន់មាន១០យ៉ាង អូចបានរាយវាងក្រោមនេះ: +
一 二 三 四 五 六 七 八 九

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

១១. លេខចំណាំនៃអង់គ្លេស និងបានរាយវាងលើនេះ គ្រោះនឹងលាយទេ។ តាមរាងកំទូសនៃលម្អានប្រជុំនៃព្យួរអក្សរ ។ ក្នុងក្រុងនីមួយៗ មានលេខចំណាំប្រចាំថ្ងៃ គេរើយកតាមលំដាប់ប្រជុំនៃនាមកំទូសនៃប្រជុំ និងប្រចាំថ្ងៃ ។ ឧបាទារណ៍ +

說 = ០៨៦១	輝 = ៩៧២៥	伏 = ២៣២៣
8 6	9 7 5	2 3 3
1		

១២. ស្ថាយកំទូសនៃប្រជុំនៃលម្អានលេខសូឡូតារក្រុងសំគាល់ មាននៅប្រភព ស្ថាយកំទូសនៃប្រជុំនៃលម្អានទេ: +

ក-បិចាណប្រជុំទី២, ទី៣, ទី៤នៃគូអក្សរណារិយាល័យសរស់ភ្នាម ។ តាមឱ្យបានស្ថាយកំទូសនៃប្រជុំនៃលម្អាន ឱ្យបានស្ថាយកំទូសនៃប្រជុំនៃលម្អាន ។ យើងប្រើប្រាស់ប្រជុំនៃលម្អាន ។ ប្រជុំនៃលម្អាន ។ ឯណែនក្រុងទី២ ឯណែនក្រុងទី៣ ។

៨-បើរាងតំនួលភាពវិសេសនៃចំនួនជាមួយគ្នាក៏សម្រាប់ការប្រើប្រាស់
 ត្រូវបានបញ្ជាលកុងវិធីការអាជីវិធីដើម្បីធ្វើការដោយក្រោម ។ មួយចុះរឹង
 ត្រូវយកទៅស្ថាយតំនួលដូចខាងក្រោមនេះមកដាក់លេខ ។ វិនិយោគ
 តំនួលនេះមិនអាចស្ថើ ពេលត្រូវយកលើស្ថាយមកដាក់ ។
 សូមឈើលអក្សរាជការដោយក្រោមនេះ +

4	0	4	0	5	0	3	0	9	0	8	0
土	大	中	宜	業	今						
1	0	0	3	0	0	1	0	9	0	3	0

៩. តើមិនត្រូវរឿងស្ថាយតំនួលនេះមែនទេ, ទី៤ នៅឯអក្សរាជភាពវិសេសមាន
 រូបរាងមួយចុះរឹង ។ និងជាអក្សរាជភាពត្រូវបានរឿងស្ថាយដោយក្រោម
 មកដាក់លេខចំណាំថ្វី ។ តើត្រូវរឿងស្ថាយតំនួលដូចនេះទេ? ឬកែនលក់ត្រូវការប្រាការទៅ
 នូវក្នុងនៅក្នុងមួយការដាក់លេខចំណាំវា? ឬកែនលក់ត្រូវការប្រាការទៅ
 នូវក្នុងនៅក្នុងមួយការដាក់លេខចំណាំឡើង ។ ឧបាទេណី +

6	0	7	7	7	7	2	1
囚	(6080)	閞	(7744)	閩	(7780)	衡	(2133)
8	0	4	4	8	0	3	3

១០. តើនិយកទៅត្រូវភាពវិសេសមានស្ថាយតំនួលចំនួនចំនួនទាំង
 នេះទេ? ត្រូវការប្រាការដែលមានស្ថាយតំនួលទៅមួយ។ ស្ថាយតំនួលនេះមិនមែនទូទៅ
 មានទូទៅបានតាមយ៉ាង ពីតែតួលទៅត្រូវយកដើម្បីបានបានស្ថាយតំនួល
 ត្រូវរឿងក្នុងដែលគឺសាក់ដឹងប្រើប្រាស់ត្រូវការប្រាការដែលបានស្ថាយតំនួល
 ចំនួនមកដាក់លេខចំណាំ មិនត្រូវរឿងក្នុងភាពត្រូវក្នុងស្ថាយតំនួល
 ចំនួននេះមកដាក់លេខចំណាំថ្វី ។ ឧបាទេណី +

៩. ឬ យកជាយេទ ០ បដិសជាទាយរេន ៣
១០. ឯ យកជាយេទ ៤ បដិសជាទាយរេន ២
១១. ឯ យកជាយេទ ៨ បដិសជាទាយរេន ២ ឬ ៣
១២. ឯ១ យកជាយេទ ៩ បដិសជាទាយរេន ៣ ឬ ៣
១៣. ឯរកតែសំគាល់ថា មានអក្សរាប្រចាំនឹងមាននាមតួន្យេដូចខាងក្រោមនេះ ពីពាក្យដាក់លេខចំណាំណាត់ តើយើងត្រានីតិ៍
ពីយកជាយេទ ៩ មានភ្លើងបំផុតមួយក្នុងបញ្ជីជាប្រចាំនឹងសម្រាប់
ដាក់លេខចំណាំ។ ឬ ចូលការលើយកជាយេទ ៩ មួយក្នុងបញ្ជីជាប្រចាំនឹងក្រោម
បំផុតមួយក្នុងបញ្ជីជាប្រចាំនឹងសម្រាប់ដាក់លេខចំណាំដែរ។ ឬ
ឧបាទេណ្ឌ។

非 背 疾 浦 壴 宗 幸
 宁 共 功 盛 頗 鴉 奕
 春 垚 碎 衣 碩 鈎 侔 鳴

ការប្រកបអក្សរិនតាមក្រសួងក្រុមការណ៍

漢語拼音方案

៩- ការរោងអក្សរ 字母表

A = ආ	B = බ	C = ත	D = ණ	E = ඩ	F = ගු
G = ග	H = ඩ	I = ඩි	J = පි	K = ඡ	L = ඩ්ලි
M = ම	N = න	O = ඥ	P = ඕ	Q = ට්	R = ට්ට්
S = ඒ	T = ති	U = ඩු	V = ඩ්වු	W = ඩුවු	X = ඩ්වුවු
Y = ඩුවු	Z = ඩ්වුවු				

四 - նյոն: 聲母

b = ဗ	p = အ	m = မ	f = ဖ
d = ဒ	t = တ	n = ဏ	l = လ
g = ဂ	k = ခ	h = ဟ	
j = ဃ	q = ဒ	x = န	
zh = ဗ	ch = စ	sh = ရ	r = ၣ
z = ဒ	c = ဒ	s = ရ	

m- ɪ̯u: 韵母

a=າ o=ଓ e=ଏ ଏ=ଏ i=ି ି=ି uି ି=ି(ଆନ୍-
ମୁଣ୍ଡୁମୁଣ୍ଡୁଟାରିଂ)
ai=ାଇ ei=ାଇ ao=ାଉଁ ou=ାଉଁ an=ାନ୍
en=ାଏ ang=ାଙ୍ଗ eng=ାଏଙ୍ଗ ong=ାଓଙ୍ଗ
ia=ାଇ ie=ାଇେ iao=ାଇୋଁ iou=ାଇୁଁ ian=ାଇଅ
in=ାଇେ iang=ାଇଅଙ୍ଗ ing=ାଇଏଙ୍ଗ iong=ାଇୋଙ୍ଗ
ua=ାଉଁ uo=ାଉଁ uai=ାଉଁ ଏଇଁ uei=ାଉଁ ଏଇଁ uan=ାଉଁଅ
uen=ାଉଁ ଏଇ୍ଗ uang=ାଉଁଅଙ୍ଗ ueng=ାଉଁଏଙ୍ଗ
ue=ାଉଁ ଏଇଁଅନ୍ଗ üan=ାଉଁଅନ୍ଗ ün=ାଉଁଅନ୍ଗ

G- សញ្ញាសញ្ញា 聲調符號

សូមបាប់សំគាល់សំឡុងមានបន្ទុលយ៉ាងខ្លួន

- ១ - សញ្ញា “-” គឺសំឡួងទី ១ ដែលមានស្ថាសំឡួងស្រាល
 - ២ - សញ្ញា “,” គឺសំឡួងទី ២ ដែលមានស្ថាសំឡួងស្រាលហើយស្រួល
 - ៣ - សញ្ញា “*” គឺសំឡួងទី ៣ ដែលមានស្ថាសំឡួងអនុវត្តន៍ហើយចាប់
 - ៤ - សញ្ញា “*” គឺសំឡួងទី ៤ ដែលមានសំឡួងអនុវត្តន៍ហើយខ្លួន

៥- របៀបដំប្រកបអក្សរ 拼音法

ខិត្តជាបច្ចាស់ទីនរបៀបដំប្រកបអក្សរទេននឹងការប្រើប្រាស់ទី-
ស្ថិសញ្ញា សូមអាមេរិកសម្រាប់ក្រោមនេះ ។

飛 (ហើ) អានថា fei គឺ ហើ + ឃ = ហើ (ក្នុងអក្សរនេះមានសំឡែងទៅ)
來 (មក) អានថា lái គឺ ឌី + ໄអ = ឌី (ក្នុងអក្សរនេះមានសំឡែងទៅ)
草 (ស្អាត) អានថា cǎo គឺ ច + អោ = អោ (ក្នុងអក្សរនេះមានសំឡែងទៅ)
飯 (បាយ) អានថា fàn គឺ ហើ + អាន = ហើ (ក្នុងអក្សរនេះមានសំឡែងទៅ)

៦- សេចក្តីបណ្តុះកំ 说明

- ១- នើនិនិសលយកកួតុព្យាល់ « v » មកប្រើប្រាយ គឺគ្រាន់វិធាយកមកប្រើ-
ក្នុងការប្រកបប្រព័ន្ធក្នុងបន្ទាន់នៅក្នុងក្រុងក្រាម ។
- ២- ស្រុះណានិសលក្តាបព្យាល់នៅក្នុងក្រុងក្រាម និងក្នុងក្រុងក្រាម ។
ជាដីម, ត្រូវយក « w » មកដាក់ជិនស « u » វិញ ហើយត្រូវសរស់
សារ ។ wei, wa, wang, wo ។ ឈ ។
- ៣- ស្រុះណានិសលក្តាបព្យាល់នៅក្នុងក្រុងក្រាម និងក្នុងក្រុងក្រាម ។
ជាដីម, ត្រូវយក « y » មកដាក់ជិនស « i » វិញ ហើយត្រូវសរស់សារ ។
ya, ye, yan, yao ។ ឈ ។
- ៤- កាលណានិស « i,u, ឃ » ប្រើដាក់ដោយប្រើក្រុងក្រាម ។ ត្រូវ-
បន្ទូន « y ឬ w » នៅក្នុងក្រុងក្រាម និងក្នុងក្រុងក្រាម ។ ឯធមជាតា ។ i=yi,
u=wu, ឃ=yu (ឲ្យបានញាតា ។ ឲ្យបានញាតា ។ ឲ្យបានញាតា ។) ។